

МОТИВАЦІЙНІ КОМПОНЕНТИ АКАДЕМІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Пилипенко Н.М. Мотиваційні компоненти академічного консультування майбутніх фахівців. Здійснено аналіз мотиваційних компонентів академічного, як однієї з моделей психологічного консультування. Емпірично виявлено різні рівні розвитку – від високого до низького – психологічної компетентності студентів. З'ясовано, що у психологічно компетентних студентів наявні мотиви професійного зростання. Встановлено мотиваційні бар'єри замовлень студентами психологічних консультувань.

Ключові слова: академічне консультування, мотивація досягнення успіху, особистісно-професійне становлення, психологічна компетентність.

Пилипенко Н.Н. Мотивационные компоненты академического консультирования будущих специалистов. Осуществлён анализ мотивационных компонентов академического, как одной из моделей психологического консультирования. Эмпирически обнаружены разные уровни развития – от высокого к низкому – психологической компетентности студентов. Выяснено, что у психологически компетентных студентов имеются мотивы профессионального роста. Установлены мотивационные барьеры заказов студентами консультирования.

Ключевые слова: академическое консультирование, мотивация достижения успеха, профессиональное становление, психологическая компетентность.

Вступ. Європейські стандарти, що впроваджені для забезпечення якості вищої освіти в українські навчальні заклади, підвищили вимоги до особистісних і професійних характеристик випускників вищих навчальних закладів. Визначальним для якості освітнього процесу є формування професійної мотивації у майбутніх фахівців. Успішному професійному становленню студентів часто перешкоджають невирішені навчальні проблеми як психологічне підґрунтя слабкої самореалізації. Професійним обов'язком психолога, який до того ж повинен бути представником викладацького складу навчального закладу, є надання консультативної допомоги студентам у неблагополучних для них навчальних ситуаціях як однієї з вагомих умов їх особистісного зростання і професійного становлення. Ми поділяємо точку зору вітчизняних психологів, що "... від успішного психологічного забезпечення навчально-виховного процесу великою мірою залежить ефективність підготовки молодих кадрів" [5, с. 377].

Вихідні передумови - останні дослідження і публікації. У вивчення питання про особистісний і професійний розвиток особистості вагомих внесок зробили такі українські дослідники, як Г.О. Балл, М.Й. Боришевський, Г.С. Костюк, С.Д. Максименко, В.О. Моляко, В.А. Семиченко, Н.В. Чепелева та ін. Консультативну роботу психолога – як надання допомоги студентам і співробітникам вищого навчального закладу щодо вирішення їх психологічних

проблем, описують З.Г. Кісарчук, С.Д. Максименко, В.Г. Панок, Н.І. Пovyкель, В.В. Рибалка, Т.М. Титаренко, Н.В. Чепелева та багато інших дослідників.

Проблема впливу академічного консультування на особистісно-професійне зростання студентів ще не була предметом спеціального вивчення у вітчизняній науці. Її актуальність для освітнього процесу й зумовила вибір теми статті.

Формулювання цілей (постановка завдань статті). Психологічне консультування студентів у вищих навчальних закладах передусім є академічним за його основними цілями та завданнями. Зазвичай його замовляють студенти, які мають проблеми з навчанням. Молоді люди, які певною мірою усвідомлюють свої особисті проблеми, також запевняють, що негативні емоції та почуття відволікають їх від учіння. Участь в академічному консультуванні справляє вплив на розвиток у них психологічної компетентності, необхідної для розв'язання внутрішніх суперечностей, зумовлених незадоволенням актуальних потреб. Не менш вагомими мотиваційними компонентами академічного консультування є формування психологічної культури й мотивації досягнення успіху в діяльності майбутніх фахівців, надання їм допомоги в постановці реалістичних цілей чи усвідомленні способів розв'язання психологічної проблеми через зміну ієрархії провідних мотивів, потреб, цілей і цінностей. Сформованість професійно-значущих компонентів у мотиваційній сфері особистості студента, передусім, мотивів професійного зростання, позначається на успішності навчально-фахової діяльності. *Мета дослідження* й полягає у з'ясуванні та аналізі мотиваційних компонентів академічного консультування, їх взаємозв'язку з психологічною компетентністю студентів у вирішенні навчальних проблем.

Виклад методики і результатів дослідження. Академічне консультування визначаємо як вид психологічної допомоги студентам в усвідомленні й пошуку способів подолання проблем, пов'язаних з їх особистісним зростанням і професійним становленням під час навчання у ВНЗ та як засіб підвищення рівня психологічної компетентності й формування професійної рефлексії та професійно значущих особистісних характеристик майбутнього фахівця.

Мотиваційні компоненти академічного консультування особистості студента розглядаємо як двосторонній процес: 1) сукупність внутрішніх умов, які забезпечують партнерську взаємодію консультанта і клієнта, кінцевим результатом якої є формування в майбутнього фахівця оптимального рівня мотивації досягнення успіху в навчальній діяльності, професійного аспекту Я-концепції і професійної відповідальності; 2) розвиток професійного досвіду та перебудова професійно значущих (мотиваційних, зокрема) особистісних характеристик особистості самого консультанта під психологічним впливом ділового спілкування і з метою забезпечення успішності консультування. Мотив звернення до психолога за допомогою ми також розглядаємо як мотиваційний компонент академічного консультування студентської молоді. До нього відносимо виявлення та формування мотивації до участі в психологічному консультуванні представників викладацького і студентського колективів закладу з їх проблемами, які є несприятливими для ділових стосунків і успішної культурної співдіяльності. Зовнішніми мотиваційними спонуканнями є психологічні впливи

професіонала під час консультування з метою формування в майбутнього фахівця мотивації на успішне особистісно-професійне становлення. Мотивацію на успішне особистісно-професійне становлення визначаємо як сукупність професійних інтересів, мотивів, цінностей, що впливають на прояв суб'єктивної активності майбутнього фахівця для досягнення успіхів у навчальній діяльності, самоудосконалення і самоздійснення на етапі професійної підготовки і визначають його ділову спрямованість через активно-позитивні ставлення до явищ навчально-професійного довкілля.

Особистісні і професійні характеристики майбутніх фахівців є взаємозумовленими. Особистісне зростання студентів у процесі професійного становлення супроводжується розвитком професійної свідомості, виникненням таких новотворень як професійна ідентичність, професійна рефлексія і професійне мислення. Тому одним із основних завдань академічного консультування є формування професійно значущих особистісних характеристик у студентської молоді. Вони й визначатимуть ставлення студентів до обраної професії, навчальної діяльності та до самих себе.

Ставлення є вагомим показником адаптаційних можливостей молоді в умовах навчально-фахового довкілля. Для їх оптимізації О.М. Кокун розробив психологічні рекомендації та з метою підвищення мотивації студентів до навчання. На його думку, “підвищення навчальної та загальної самоефективності студентів може бути забезпечено проведенням спеціально розроблених тренінгів, індивідуальними консультаціями...” [2, с. 167].

Безумовно, активно-позитивне ставлення майбутніх фахівців до навчання пов'язане з їх внутрішньою мотивацією. “Вона включає у свою структуру такі мотиви, які породжуються самою діяльністю і визначаються наявністю інтересу безпосередньо до її процесу і змісту” [7, с. 34 – 35]. Однією з психологічних умов функціональної дієвості системи ставлень до навчально-професійної діяльності як складової мотиваційного механізму “досягнення успіху в діяльності” є, на нашу думку, наявність у особистості стійких узагальнених мотивів професійного зростання, що характеризуються генералізацією предметного змісту і виявляються в індивідуальних, зокрема мотиваційних особливостях. Вони й впливають на ефективність навчальної діяльності студентів і є складовою їхньої професійно-фахової спрямованості.

Безумовно, професійне становлення особистості студента пов'язане з періодом пізньої юності. Дж. Стенлі Холл вважає юність “періодом великих потрясінь, поганої емоційної адаптації і нерівноваженості, частої зміни настроїв, коливань між активним інтересом до всього оточуючого й апатією, веселістю і пригніченістю, самозакоханістю і скромністю” [8, с. 51]. “У студентській молоді неминуче зіткнення бажаного майбутнього і реального теперішнього набуває характеру кризи навчально-професійної орієнтації. На стадії професійної освіти багато студентів переживає розчарування у професії, яку обрали. Виникає незадоволення окремими предметами, з'являються сумніви щодо правильності професійного вибору, падає інтерес до навчання” [9, с. 31].

На сьогоднішній день кризу професійного становлення може зумовлювати міграція студентів і викладачів в Україні внаслідок складних зовнішніх і внутрішніх обставин у суспільстві. Зміна навчально-фахового докiлля та звичного способу життєдіяльності, втрата друзів, інтересів, житла послаблюють механізми регуляції соціальної поведінки молоді людини, яка часто потребує кваліфікованої консультативної допомоги.

Поза сумнівом, соціальні й вікові проблеми молоді юнацького віку зумовлюють основне завдання академічного консультування – надання психологічної допомоги студентам для досягнення таких цілей: 1) розв’язання суперечностей – між потребами студентів і їх ігноруванням викладачами та з боку інших людей; між уявленнями про очікування від життя, всемогутність людини й обмеженість її можливостей перед реальними обставинами; 2) оптимізація адаптації першокурсників; 3) підвищення рівня професійно-кризової толерантності й психологічної культури студентів всіх курсів; 4) психологічне забезпечення навчально-виховного процесу; 5) розширення меж відповідальності за своє життя і здоров’я; 6) формування мотивації на досягнення успіху в навчальній діяльності.

Для підвищення психологічної культури студентів психологом Черкаського державного технологічного університету проводилася психолого-просвітницька робота на всіх засіданнях старостатів і студентських рад протягом року та у процесі лекційних курсів на теми: “Професійна діяльність психолога у закладах освіти”, “Психологічні засоби оптимізації адаптації першокурсників” тощо. Проте, за результатами анкетних даних, 58 студентів денної форми навчання старших (III – IV) курсів лінгвістичного факультету (29 осіб) та факультету інформаційних технологій та систем (29 осіб) віком від 19 до 23 років було виявлено, що оптимальну результативність серед усіх видів роботи психолога має саме психологічне консультування. Лише безпосередня участь студента уможлиблює усвідомлення ним значущості самостійного вирішення психологічної проблеми, гордість за себе – як спроможність бути відповідальним за своє життя та водночас – можливість подивитись на себе з боку, позитивно самоствердитися через підвищення самоповаги та перейняти той соціально-поведінковий репертуар, який свідчить про його успішність у навчальній діяльності.

Так, з усіх опитуваних 35 % студентів підтвердили в анкетах, що звертались за психологічною допомогою та добре обізнані з роботою психолога. Вони задоволені ВНЗ, обраною спеціальністю, спілкуванням з викладачами та впевнені у собі щодо самостійного вирішення значущих психологічних проблем під час навчання. У відповідях на запитання “Хто такий психолог?” вони запевняють: це – “теж людина”, “людина, яка допомагає іншій поглянути на себе з боку та пояснює вчинки”, “фахівець, який знає внутрішній світ людини та допомагає їй досягти гармонії”. До завдань академічного консультування ці студенти віднесли такі: “допомогти студенту розібратися, з якою метою він навчається”, “допомогти студенту розкритись, не забувши про навчання стосовно його особистих проблемам” тощо.

Ці студенти психологічно компетентні щодо формування мети академічного консультування. Постановка мети є важливим мотиваційним компонентом початкового етапу академічного консультування. Як правило, молоді люди з низьким рівнем психологічної компетентності не можуть відповісти на запитання: “Що Ви очікуєте від спілкування з психологом?”. Р. Кочюнас зауважує, що люди, які не володіють інформацією про консультування, не здатні формулювати його цілі. У цій ситуації консультант повинен пам'ятати головну мету консультування — допомогти клієнтові зрозуміти, що він сам і є та людина, яка повинна діяти, змінюватися, актуалізувати свої здібності [3].

Цікавим є факт, що учасники психологічного консультування при поясненні того, чому студент не звертається до психолога за наявності переживання негативних емоцій внаслідок значущої проблеми, проявили адекватну самооцінку та оптимальний рівень психологічної компетентності: “люди бояться висміювання їхніх дій, та ці дії – не в тренді українського суспільства!”, “не визнають своєї психологічної проблеми”, “стереотипи мислення та тиск з боку інших”, “вміють вирішувати свої проблеми” тощо. Психологічно компетентні студенти усвідомлюють професійно важливі особистісні якості та адекватно оцінюють свої можливості відповідно до вимог навчально-фахового доквілля. Актуальними мотивами навчальної діяльності вони обрали такі: “стати висококваліфікованим спеціалістом”, “не запускати вивчення предметів навчального циклу”, “забезпечити успішність майбутньої професійної діяльності”, “набути глибокі і міцні знання”, “успішно навчатися”, “отримувати стипендію”. Їх ми назвали мотивами професійного зростання.

Середній рівень психологічної компетентності з тенденцією до низького зафіксовано у 48 % студентів. Деякі з них брали участь у консультуваннях лише шкільного психолога під час навчання в школі та мають поверхневі знання про роботу психолога ВНЗ. Для них характерними амбівалентні оцінки – позитивне ставлення до явищ навчально-професійного доквілля водночас чергується з негативним. Можна припустити, що їх мотивація до навчальної діяльності не завжди супроводжується позитивними емоціями. Актуальними мотивами навчальної діяльності студентів цієї підгрупи є: “продовжити навчання на наступному курсі”, “отримувати стипендію”, “виконувати педагогічні вимоги”.

Натомість 17 % студентів, які ніколи не брали участі в психологічному консультуванні, але з їх переважною більшістю проводилася психолого-просвітницька робота, не звернення людини до психолога за умови наявної в неї психологічної проблеми в основному пояснюють страхом бути висміяним, недовірою, сором'язливістю, замкнутістю і, навіть – впертістю тощо. Психолога вони називають “лікарем”, причини звернення до психолога вважають “порушеннями психіки”, засоби вирішення психологічних проблем визначають як “зовнішні обставини”. Вони проявляють невизначене (нейтральне) ставлення до спеціальності, навчальних предметів та лише стабільно позитивне – до навчального закладу. Зафіксовано байдуже ставлення цих студентів до своєї поведінки і свого “Я”. Це свідчить про низький рівень психологічної культури, труднощі в розумінні студентом самого себе. Позитивне ставлення у цих студентів

нтів – до одногрупників. Добрі стосунки з однокурсниками і викладачами можна пояснити спільністю їх поглядів на соціальні проблеми, прийняттям етичних норм, вмінням спілкуватися тощо. Актуальними мотивами навчальної діяльності цих студентів є: “отримувати стипендію”, “досягти поваги викладачів”.

В анкетах студенти описали найрізноманітніші навчальні проблеми, які можуть деструктивно впливати на фахове становлення. Неспроможність їх вирішити, відсутність партнерської підтримки з боку викладачів можуть ускладнити професійне становлення молодого людини.

Парадокс психологічних проблем і полягає в тому, що людина намагається часто перекласти їх вирішення на інших. Сутність психологічної допомоги й полягає в тому, щоб розширити вибір засобів відповідальної поведінки, актуалізувати стан суб’єктності [4]. У партнерській взаємодії з психологом у студента формується готовність до змін і саморозвитку, прояву позитивно-активного ставлення до успіхів у навчанні, виходячи з перспектив на майбутнє професійне життя. Молода людина починає бачити у своїх проблемах нові можливості, усвідомлювати внутрішній мотиваційний конфлікт, а отже – здатна по-іншому подивитися на недосяжну мету та змінити ставлення до перешкод у її досягненні, після чого – віднайти успішні шляхи розв’язання критичної ситуації.

Прояв активності індивіда як суб’єкта свого життя і діяльності відбувається в напрямку здійснення себе самого (як особистість суб’єкта) у діяльності. На динаміку процесу само-здійснення, само-творчості та саморегуляції впливають, на думку К.А. Абульханової-Славської, передусім утворення потребо-мотиваційної сфери [1]. Поглиблений аналіз основних напрямків психічної активності людини, представлених у різних вченнях, теоріях, концепціях тощо, дав можливість В.О. Татенку описати “структуру суб’єктного ядра у вигляді компонентів – інтуїції: 1) екзистенційна – “Я перебуваю, існую, живу...”; 2) інтенційна – “Я хочу, бажаю, прагну...”; 3) потенційна – “Я можу, вмію, здатний...”; 4) віртуальна – “Я вибираю, маю наміри, вирішую...”; 5) актуальна – “Я реалізую, виконую, досягаю...”; 6) рефлексивна – “Я оцінюю, приміряю, порівнюю...”; 7) експериментальна – “Я умію, володію... [10, с. 251]”. Зі сказаного можна дійти висновку, що субстанційні інтуїції (їх ми розглядаємо як мотиваційні утворення високого рівня розвитку професійної рефлексії), стимулюють особистість студента до прояву суб’єктної активності для вирішення своєї психологічної проблеми.

З урахуванням діагностики навчальних проблем студентів із низьким рівнем психологічної компетентності нами розроблено методичні рекомендації щодо їх успішного вирішення та з метою формування мотивації до успішного особистісно-професійного становлення майбутніх фахівців. Ці рекомендації розроблялися як програми психологічного супроводу особистісно-професійного розвитку студентів за такими темами: “Розвиток професійної відповідальності”, “Формування лідерських якостей”, “Асертивна поведінка студентів”, “Професійно важливі особистісні якості і профпридатність” тощо. Під час реалізації кожної з програм студенти розв’язують завдання зі складними навчальними чи професійно-фаховими завданнями. Отриманий учасниками академічного кон-

сультування досвід щодо самостійного виявлення і вирішення професійних проблем впливає на подолання ними труднощів у професійному становленні, спонукає їх до усвідомлення своїх особистісних якостей, необхідних для успішної професіоналізації.

Відтак, розв'язання студентами навчальних і професійних завдань з участю психолога-консультанта відіграє важливу роль у формуванні професійної рефлексії – здатності бачити ситуацію з позиції людини з професійним досвідом – викладача чи спеціаліста, а також можливість подивитися на себе ніби з боку, усвідомлюючи свої професійно значущі особистісні якості. Безумовно, для забезпечення успішності ділових стосунків у професійній діяльності, спрямованих на спрацьованість у взаємодії з іншими людьми, важливим є цілеспрямоване формування у майбутніх фахівців уяви – від епізодичної і хаотичної до її згортання і включення в стан іншої людини. Накопичення досвіду вирішення професійних проблем, його узагальнення й аналіз майбутнім фахівцем є засобом усвідомлення моделі цілісної професійної дійсності як необхідний компонент її адекватного пізнання.

Застосування цих програм у процесі практичної роботи психологом університету не є вичерпними, проте вони сприяють рефлексії діяльності, формуванню у майбутніх фахівців мотиваційного механізму “досягнення успіху в діяльності”, системи професійних цінностей, мотивації належності до фаху та професійної ідентифікації. Названі мотиваційні явища значною мірою зумовлюють активно-позитивне ставлення особистості студента до своєї майбутньої професійної діяльності [6]. Участь студентів в академічному консультуванні забезпечує в їх особистісному зростанні формування професійних мотивів – прагнення до пізнання себе і професійного світу з настановою його конструктивного перетворення та повної самореалізації в обраній професії. Умовою успішного психологічного супроводу особистісно-професійного розвитку студентів завжди є особистість консультанта, позитивне ставлення психолога до своєї професії, науки, студентів.

Висновки і подальші перспективи досліджень. Академічне як одна з моделей психологічного консультування впливає на мотиваційні компоненти самої особистості студента як один з чинників його професійного становлення. У цій моделі психолог застосовує особистісний підхід з метою розвитку в майбутніх фахівців професійних аспектів психологічної культури, підвищення рівня психологічної компетентності загалом, в результаті чого молода людина реалістично оцінює та прогнозує свій професійний шлях, здатна до професійної рефлексії як основи психологічної готовності до саморозвитку, самовдосконалення – формування у собі професійно значущих особистісних якостей. У цій моделі психолог-практик ураховує професійні й виявлені психологічні особливості особистості студента – ставлення, мотивацію до навчання, інтереси, цінності та їх інтеграцію.

Значущими бар'єрами звернення студентів до психолога за допомогою є: низький рівень психологічної культури, недовіра, страхи, почуття сорому, по-

боювання втрати власної автономії, брак інформації про роботу фахового психолога тощо.

Участь студентів в академічному консультуванні впливає на розвиток у них психологічної компетентності, необхідної для розв'язання внутрішніх суперечностей, зумовлених незадоволенням актуальних потреб. Учасники консультативного процесу мотивовані на постійне професійно-фахове зростання та мають високий рівень психологічної компетентності – досвід застосування комплексу знань і вмінь з метою вирішення психологічної проблеми в значущій навчальній ситуації. Психологічна компетентність студентів і розглянуті в цій статті мотиваційні компоненти академічного консультування взаємопов'язані.

У перспективі дослідження – вивчення особливостей впливу академічного консультування як двостороннього діалогу між психологом і майбутнім фахівцем на формування в нього мотивації до успішного особистісно-професійного становлення.

Список використаних джерел

1. Абульханова-Славская К. А. Деятельность и психология личности / Абульханова-Славская К. А. – М. : Наука, 1980. – 335 с.
2. Кокун О.М. Оптимізація адаптаційних можливостей людини: психофізіологічний аспект забезпечення діяльності: монографія / Кокун О.М. – К. : Міленіум, 2004. – 265 с.
3. Р. Кочюнас. Основы психологического консультирования / Кочюнас Р. – М. : Академический проект, 1999 – 151 с.
4. Линде Н. Д. Что это такое – психологическая проблема? / Н. Д. Линде // Психология в вузе. – 2005. – № 2. – С. 79 – 105.
5. *Основи практичної психології : підручн. для студентів в. навч. закладів / [В. Панок, Т. Титаренко, Н. Чепелева та ін.]. – 3-тє вид., стереотип. – К. : Либідь, 2006. – 536 с.*
6. Пилипенко Н. М. Мотиваційні чинники адаптації молодшої людини до ситуації кризи професійного становлення : дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 19. 00. 01 “Загальна психологія; історія психології” / Н. М. Пилипенко. – К., 2012. – 276 с.
7. Психология направленности: учебно-метод. пособ. / [под. общ. ред. В. А. Семиченко]. – Хмельницкий. : ХГПИ, 2003. – 521 с.
8. Райс Ф. Психология подросткового и юношеского возраста / Райс Ф. – СПб. : Питер, 2000 – 656 с.
9. Сыманюк Э. Э. Психология профессионально обусловленных кризисов / Э. Э. Сыманюк. – М. : Изд-во Москов-го психолого-социального института ; Воронеж : Изд-во НПО “МОДЭК”, 2004. – 320 с.
10. Татенко В. А. Психология в субъектном измерении / Татенко В. А. – К. : Просвіта, 1996. – 403 с.

Spisok vikoristanih dzherel

1. Abul'hanova-Slavskaja K. A. Dejatel'nost' i psihologija lichnosti / Abul'hanova-Slavskaja K. A. – М. : Nauka, 1980. – 335 s.

2. Kokun O.M. Optimizacija adaptacijnih mozhlivostej ljudini: psihofiziologichni aspekt zabezpechennja dijalnosti: monografija / Kokun O.M. – K. : Milenium, 2004. – 265 s.
3. R. Kochjunas. Osnovy psihologicheskogo konsul'tirovanija / Kochjunas R. – M. : Akademicheskij proekt, 1999 – 151 s.
4. Linde N. D. Chto jeto takoe – psihologicheskaja problema? / N. D. Linde // Psihologija v vuze. – 2005. – № 2. – S. 79 – 105.
5. Osnovi praktichnoj psihologii : pidruchn. dlja studentiv v. navch. zakladiv / [V. Panok, T. Titarenko, N. Chepeleva ta in.]. – 3-te vid., stereotip. – K. : Libid', 2006. – 536 s.
6. Pilipenko N. M. Motivacijni chinniki adaptacii molodoi ljudini do situacii krizi profesijnogo stanovlennja : dis. na zdobuttja nauk. stupenja kand. psiholog. nauk : spec. 19. 00. 01 “Zagal'na psihologija; istorija psihologii” / N. M. Pilipenko. – K., 2012. – 276 s.
7. Psihologija napravlennosti: uchebno-metod. posob. / [pod. obshh. red. V. A. Semichenko]. – Hmel'nickij. : HGPI, 2003. – 521 s.
8. Rajs F. Psihologija podrostkovogo i junosheskogo vozrasta / Rajs F. – SPb. : Piter, 2000 – 656 s.
9. Symanjuk Je. Je. Psihologija professional'no obuslovlennyh krizisov / Je. Je. Symanjuk. – M. : Izd-vo Moskov-go psihologo-social'nogo instituta ; Voronezh : Izd-vo NPO “MODJeK”, 2004. – 320 s.
10. Tatenko V. A. Psihologija v sub'ektnom izmerenii / Tatenko V. A. – K. : Prosvita, 1996. – 403 s.

Pilipenko N.N. Motivational components of the academic advising of future specialists. Participating of students in the academic advising has influence on development for them of psychological competence for the decision of self-contradictions, actual necessities predefined dissatisfaction. It is empiric found out – with the purpose of forming of students psychological culture from all of types of psychologists work at the university the greatest effect has exactly consultative work. It is set that the participants of consultative process have a high level of psychological competence. A professional duty of psychologist is development and realization of psychological cultures increases programs of all of participants of an educational-educate process.

The scientific novelty of research is stipulated the ground of purposeful influence of psychologist during the academic advising on personality professional development of student which is the psychological mean of his psychological competencial levels increase and forming of important professional personality qualities of future specialist. At the same time determination of concepts is specified and deep “academic advising” and “psychological competence”, methodical recommendations are developed in relation to the improvement of an educational-educate process of university taking into account diagnostics of academic problems of students with the low level of psychological competence.

The practical value of research consists in realization of the author programs from the grant of psychological help students with the low level of psychological competence. Students psychological accompaniment is directed on professional reflections forming and motivations of achievement of success in activity.

Keywords: academic advising, psychological competence, personality professional development.

Савченко Т. Л.

ПРОФЕСІЙНЕ САМОЗДІЙСНЕННЯ ВЧИТЕЛІВ СЕРЕДНІХ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ЗАКЛАДІВ

Савченко Т.Л. Професійне самоздійснення вчителів середніх загальноосвітніх закладів. В статті розглянуто основні аспекти професійного самоздійснення вчителів середніх загальноосвітніх закладів. Подано результати експериментальних досліджень, котрі демонструють особливості професійного самоздійснення педагогів різного віку та рівня кваліфікації. Дослідження проведено з метою визначення показників рівнів професійного самоздійснення, зокрема, зовнішньопрофесійних та внутрішньопрофесійних складових, мотивації професійної діяльності, а також з'ясування рівня самоефективності.

Ключові слова: професійне самоздійснення, професійна діяльність вчителя, зовнішньо-професійний рівень, внутрішньо-професійний рівень, мотивація професійної діяльності, самоефективність.

Савченко Т.Л. Профессиональное самоосуществление учителей средних общеобразовательных вузов. В статье рассмотрены основные аспекты профессионального самоосуществления учителей средних общеобразовательных вузов. Представлены результаты экспериментальных исследований, которые демонстрируют особенности профессионального самоосуществления учителей разного возраста и уровня квалификации. В исследовании определялись показатели профессионального самоосуществления, в частности внешнепрофессиональных и внутрипрофессиональных составляющих, мотивации профессиональной деятельности и уровня самоэффективности.

Ключевые слова: профессиональное самоосуществление, профессиональная деятельность учителей, внешнепрофессиональный уровень, внутрипрофессиональный уровень, мотивация профессиональной деятельности, самоэффективность.

Постановка проблеми. Досліджуючи життєвий шлях людини, ми звикли аналізувати його з точки зору успішної реалізації індивідом своїх життєвих планів і цілей. У сучасній психології ця реалізація стала розглядатися під терміном “самоздійснення”. Як багатогранне поняття, самоздійснення людини можливе у різних сферах. У даному випадку нас цікавить професійне самоздійснення індивіду. Вступаючи як одне з найважливіших видів життєвого самоздійснення, професійне самоздійснення характеризується високим рівнем розкриття особистісного та професійного потенціалу, розвитком здібностей з широким використанням професійного досвіду та здобутків в професійній діяльності. Дослідження проблеми самоздійснення, як свідомого саморозвитку людини, допоможе особистості розкривати потенційні можливості і досягати вищих результатів.

Вихідні передумови. Як зазначалося нами у попередніх роботах, термін «самоздійснення» використовується з незапам'ятних часів у східних релігіях і,